
Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra "Støylsbu" på Fiti, Homme, Valle kommune, Agder fylke, Norge

---

NNU Rapport 4 – 2023

Claudia Baittinger og Niels Bonde

Foto: Eivind Dakseg

Dendrokronologi

Nationalmuseet
Miljøarkæologi og Materialeforskning

Norge

Agder

Homme

Valle kommune
Gnr/Bnr: 31/1

Koordinater: 59.2830763 N, 7.5370357E

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Agder fylkeskommune og Nationalmuseet

Prøver er udtaget af Eivind Dalseg

Træart: fyrretræ (*Pinus sylvestris*)

Undersøgt af: Niels Bonde og Claudia Baittinger
NNU j. nr.: A9812, januar 2023.

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm. Rapporten kan endvidere lastes ned fra hjemmesiden www.nnuweb.dk, under Dendrokronologi, Se endvidere Agder fylkekommunes oversigt over dendrokronologiske undersøgelser <https://agderfk.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=4426ccc94a764da08c59a313aff22b29>

”Støylsbu på Fiti”

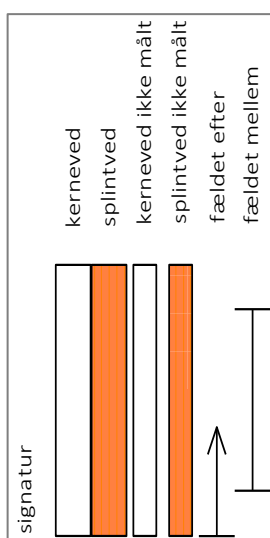
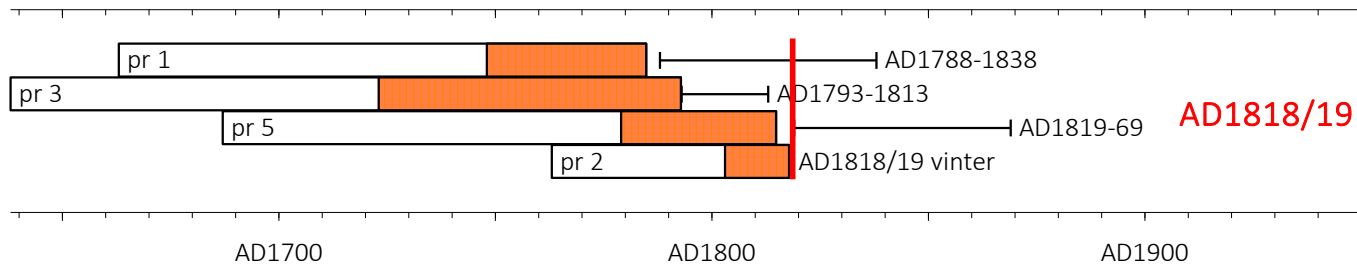
Fem prøver fra 5 stokke/emner af fyrretræ (*Pinus sylvestris*) undersøgt. Alle er udtaget som borekerner (se vedhæftede feltrapport). Der er konstateret splintved på alle prøver. Én med waldkante (træets sidst dannede årring).

Antallet af årringe i de undersøgte prøver varierer mellem 56 og 156.

For statistiske værdier / beskrivelse med mere vedrørende de enkelte prøver, se katalog.

Fire prøver er dateret

Støylsbu på Fiti - Homme - Valle kommune

Dateringsdiagram som angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala med angivelse af yngste, bevarede årring samt beregnede **fældningstidspunkt** for træerne, som de daterede prøver stammer fra. Hvert rektangel repræsenterer en årringskurve. Der er konstateret splintved på alle prøver. Én prøve (pr 2) har waldkante bevaret.

Fire prøver er dateret.

Tolkning:

Alle daterede prøver stammer fra træer, der formentlig er fældet omkring AD1819. Prøve 1 og 3 kan muligvis hører til en tidligere fase (to træer fældet omkring 1795). Den sidste daterede årring i prøve 2 stammer fra et træ, hvor fældningstidspunkt er AD1818/19.

Middelkurver

Årringskurverne fra de fire daterede prøver er sammenregnet til en middelkurver **n471m001** på 181 år, som dækker perioden AD1638-1818.

Kryds-datering absolut

Årringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund - og referancekurver for fyrretræ fra det sydlige Norge. (se tabel)

Referencer:

For t -værdi:

Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne udviklede grund- og referencekurver, anvendt kurver, som er stillet til rådighed af Thomas S. Bartholin † og Terje Thun (NTNU).

kurver	-	-	N471m001	
-	start	dates	AD1638	
-	dates	end	AD1818	
aam01	AD1254	AD1744	5.62	N Aust Agder indenlands Setesdal
Aam02	AD1487	AD1837	3.13	N Aust Agder kystnær
N Aaseral NB02	AD1223	AD1857	11.26	N Aaseral 113 timber
VA_2011_3	AD1223	AD1879	4.63	N Vest-Agder m Aaseral
VAAuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	3.21	N Vest-Agder minus Aaseral

Tabel: Absolut datering. t -værdier for kryds-datering med grund- og referencekurver. For t -værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Beregning af middelkurver

Mean sequence - N471m001

Dated AD1638 to AD1818

Contains the following files

N4710019.d dated AD1663 to AD1785 of type R 37 N

N4710029.d dated AD1763 to AD1818 of type R 15 N

N4710039.d dated AD1638 to AD1793 of type R 70 N

N4710059.d dated AD1687 to AD1815 of type R 36 N

Katalog over undersøgte prøver

N4710019

A9794 Homme Fiti østvæg stokk 3 pr 1
Raw Ring-width PISY data of 123 years length
Dated AD1663 to AD1785
37 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 106.33 Sensitivity 0.24
Interpretation: AD1788-1838

N4710029

A9794 Homme Fiti taktro pr 2
Raw Ring-width PISY data of 56 years length
Dated AD1763 to AD1818
15 sapwood rings and winter bark surface
Average ring width 146.80 Sensitivity 0.16
Interpretation: AD1818/19 winter

N4710039

A9794 Homme Fiti østvæg stokk 4 pr 3
Raw Ring-width PISY data of 156 years length
Dated AD1638 to AD1793
70 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 66.70 Sensitivity 0.23
Interpretation: AD1793-1813

N4710049

A9794 Homme Fiti vestvæg stokk 3 pr 4
Raw Ring-width PISY data of 63 years length
Undated; relative dates - 1 to 63
34 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 206.52 Sensitivity 0.16

N4710059

A9794 Homme Fiti østvæg stokk 2 pr 5
Raw Ring-width PISY data of 129 years length
Dated AD1687 to AD1815
36 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 100.84 Sensitivity 0.19
Interpretation: AD1819-69

**FELTRAPPORT
BYGNINGSVERN I AGDER**

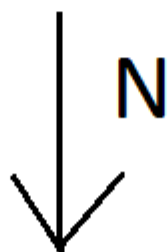
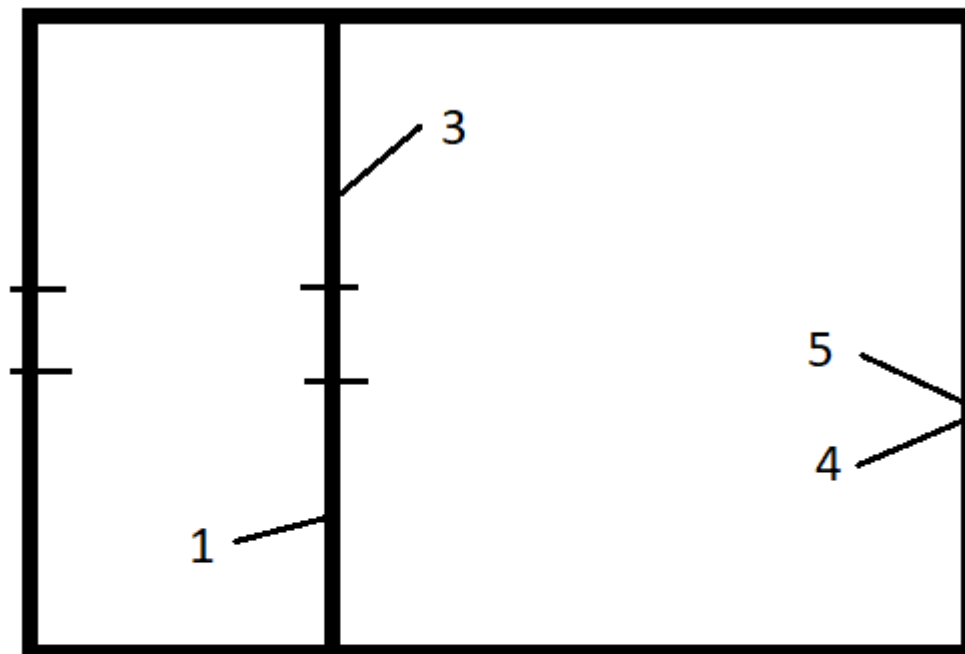
Dendrokronologisk objekt:	Støylsbu på Fiti
Fylke:	Agder
Kommune:	Valle
Gnr/Bnr:	31/1
Prøvene tatt av:	Eivind Dalseg
Dato for prøvetaking:	25.08.21
Koordinater	6595397.47 , 75336.08

Prøve nr.	Etg./ ev del av hus	Rom/ bygn. del	Del	Sted på del	Marg Ja/nei	Geit Ja/nei	Bast Ja/nei	Bark Ja/nei	Be- arb. Ja/nei	Kommentar
1	Laftestokk		Stokk nr 3 på austveggen.	A						Ikkje notert barkkant eller ikkje.
2	Taktro		Halvkløvning i taktro lengs mot tilbygg.							Ikkje notert barkkant eller ikkje.
3	Laftestokk		Stokk nr 4 på austveggen	A						Ikkje notert barkkant eller ikkje.

Prøve nr.	Etg./ ev del av hus	Rom/ bygn. del	Del	Sted på del	Marg Ja/nei	Geit Ja/nei	Bast Ja/nei	Bark Ja/nei	Be- arb. Ja/nei	Kommentar
4	Laftestokk		Stokk nr 3 på vestveggen	V						Ikkje notert barkkant eller ikkje.
5	Laftestokk		Stokk nr 2 på vestveggen	V						Ikkje notert barkkant eller ikkje.

Kommentar:

Få prøver tatt og lite notert i feltrapport. Prøve nr. 2 vart ikkje teikna inn plassering på figuren under. Tatt med bakgrunn i indikasjon av alder i forbindelse med rivingsak.

Bygningsbeskrivelse:

Tradisjonell støylsbu på 5,5x3,9m med vedskjul/vindfang mot aust. Bygningen er av enkel art, men i god tilstand. Nyttast jamnleg til utleige i forbindelse med jakt. Taket har reisingstro med never og torvtak. Per i dag ligg det bølgeblekk oppå det eldre taket.

